

Ime in priimek:	
Razred/Letnik:	

Standardizirani kompetenčno usmerjeni pisni
zrelostni izpit/zrelostni in diplomski izpit

13. januar 2020

Slovenščina

Spoštovana kandidatka! Spoštovani kandidat!

Pri tej klavzuri imate na izbiro tri tematske sklope s po dvema nalogama. Izberite enega od treh tematskih sklopov in obdelajte obe nalogi izbrane teme.

Tematski sklopi	Naloge
1. Literatura – umetnost – kultura	Srečko Kosovel: <i>Ekstaza smrti</i> interpretacija besedila (450 do 550 besed) 1 priloga (pesem)
	Portreti sodobne slovenske literature 1991 – 2016 povzetek (270 do 330 besed) 1 priloga (časopisni članek)
2. Moda	Jemlje moda človeku individualnost? razprava (405 do 495 besed) 1 priloga (besedilo na spletu)
	Kaj obleči na zaposlitveni pogovor? povzetek (315 do 385 besed) 2 prilogi (besedili na spletu)
3. Resničnostni šovi	Resničnost znotraj fiktivnega sveta analiza besedila (360 do 440 besed) 1 priloga (kolumna)
	Vse je šov, ali ne? komentar (360 do 440 besed) 1 priloga (časopisni članek)

Na razpolago imate 300 minut delovnega časa.

Prepuščeno vam je, katero delno nalogo tematskega sklopa obdelate kot prvo.

Pišite z modrim ali črnim pisalom, ki se ga ne more radirati/brisati.

Uporabljajte izključno liste, ki smo vam jih dali na razpolago. Za oceno upoštevamo vse, kar napišete na liste in česar niste prečrtali. Prečrtajte zaznamke na listih.

Na vsak list napišite svoje ime in tekočo številko strani. Navedite številko izbranega tematskega sklopa in naslov naloge, ki jo obdelate.

Če delate z računalnikom, uredite najprej čelno vrstico in tam vpišite svoje ime in številko strani. Kot pripomočki so dovoljeni tiskani in – v primeru, da delate z računalnikom – elektronski slovarji. Uporaba (tiskanih in spletnih) enciklopedij ali elektronskih informacijskih virov ni dovoljena.

Oddati je treba zvezek z nalogami in vse liste, ki ste jih uporabili.

Vaše delo se ocenjuje po teh kriterijih:

- vsebina
- struktura besedila
- slog in izraz
- normativna jezikovna pravilnost

Mnogo uspeha!

Tema 1: Literatura – umetnost – kultura

Naloga 1

Srečko Kosovel: *Ekstaza smrti*

Napišite interpretacijo besedila.

Preberite ekspresionistično pesem *Ekstaza smrti* (1925) Srečka Kosovela (priloga 1).

Napišite **interpretacijo besedila** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Imenujte tematiko pesmi.
- Izpostavite podobe v posameznih kiticah.
- Analizirajte ekspresionistične slogovne prvine pesmi (metafore, ponavljanja, stopnjevanja, barve).
- Razmišljajte o tem, ali je današnja civilizacija v krizi, na robu katastrofe ali pa še vedno napreduje in uspešno premaguje izzive bolezni, lakote, družbenih konfliktov itd.

Besedilo naj obsega 450 do 550 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Naloga 1 / Priloga 1

Srečko Kosovel: *Ekstaza smrti* (1925)

Vse je ekstaza, ekstaza smrti! Zlati stolpovi Zapadne Evrope, kupole bele — (vse je ekstaza!) — vse tone v žgočem, rdečem morju; sonce zahaja in v njem se opaja tisočkrat mrtvi evropski človek. — Vse je ekstaza, ekstaza smrti. —	7	In vse je večer in jutra ne bo, dokler ne umremo, ki nosimo krivdo umiranja, dokler ne umremo poslednji ...	31
Lepa, o, lepa bo smrt Evrope; kakor razkošna kraljica v zlatu legla bo v krsto temnih stoletij, tiho bo umrla, kot bi zaprla stara kraljica zlate oči. — Vse je ekstaza, ekstaza smrti. —	13	Joj, v to pokrajino, še v to zeleno, rosno zeleno pokrajino, še v to, sonce večerno, boš zasijalo s pekočimi žarki? Še v to?	35
Ah, iz oblaka večernega (zadnjega sla, ki oznanja Evropi še luč!) lije kri v moje trudno srce, joj, in vode ni več v Evropi in mi ljudje pijemo kri, kri iz večernih sladkih oblakov. — Vse je ekstaza, ekstaza smrti. —	20	Morje preplavlja zelene poljane, morje večerne žgoče krvi, in rešitve ni in ni, dokler ne padeva jaz in ti, dokler ne pademo jaz in vsi, dokler ne umremo pod težo krvi.	41
Komaj rojèn, že goriš v ognju večera, vsa morja so rdeča, vsa morja polna krvi, vsa jezera, in vode ni; vode ni, da bi opral svojo krivdo, da bi opral svoje srce ta človek, vode ni, da pogasil bi z njo žejo po tihi, zeleni jutranji prirodi.	27	Z zlatimi žarki sijalo bo sonce na nas, evropske mrličice.	43

Vir: Srečko Kosovel: *Ekstaza smrti*. V: Srečko Kosovel, *Izbrane pesmi*, Ljubljana: Mladinska knjiga (Knjižnica Kondor; zv. 280), 1997, str. 40–41.

INFORMACIJE:

Srečko Kosovel (Sežana, 1904–Tomaj, 1926): pesnik, kritik in publicist.

Tema 1: Literatura – umetnost – kultura

Naloga 2

Portreti sodobne slovenske literature 1991 – 2016

Napišite povzetek.

Situacija: Ste sodelavka/sodelavec šolskega časopisa. V naslednji izdaji želite predstaviti monografijo *Portreti sodobne slovenske literature 1991 – 2016*. Vsebinska osnova vaše predstavitve so informacije iz priloženega spletnega članka.

Preberite besedilo Petre Vidali *Literarna reprezentanca na kupu*, objavljeno 3. maja 2017 na spletni strani časopisa *Večer* (priloga 1).

Napišite **povzetek** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Navedite temo izhodiščnega besedila.
- Povzemite glavne informacije izhodiščnega besedila.
- Izpostavite vzroke poslabšanja položaja literarne kulture na Slovenskem, ki jih imenuje kulturni novinar in urednik Peter Kolšek v svojem uvodnem eseju.

Besedilo naj obsega 270 do 330 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Literarna reprezentanca na kupu

Izšla je monografija *Portreti sodobne slovenske literature 1991–2016 s fotografijami Tihomirja Pinterja*

Petra Vidali

Idejni avtor in urednik monografije, ki je nedavno izšla pri celjskem podjetju Fit media, je **Jože Volfand**, tudi oče Veronikine nagrade. In ta je samo ena v vrsti mnogih, ki so v času, ki ga obravnava monografija, razširile slovenski literarnonagradni prostor. Knjiga prinaša sistematični pregled sodobne slovenske literature skozi sito najpomembnejših literarnih nagrad. V njej se je tako znašlo 143 avtorjev in avtoric, ki so v četrto stoletja nove države prejeli (vsaj) eno od naslednjih nagrad: Prešernovo, Glazerjevo, Grumovo, Jenkovo, Levstikovo, Rožančevo, Veronikino, Župančičevo nagrado, desetnico, fabulo, kresnika, večernico ali zlatnik poezije. Vsakemu je namenjena ena stran teksta z osnovnimi bio-bibliografskimi podatki, kratko oznako dela in izjavo iz intervjujev. Na drugi, desni strani so portretne fotografije mojstra **Tihomirja Pinterja**. K slovenskim umetnikom ga je že pred desetletji pripeljalo sodelovanje z Delovimi Književnimi listi, a je delo pozneje samostojno nadaljeval.

Na koncu knjige so uporabni seznam vseh dobitnikov literarnih nagrad od leta 1945 ter spremni besedili Tihomirja Pinterja in Jožeta Volfanda. Seznam prina-

ša interpretativni pregled slovenskega podeljevanja nagrad in med drugim utemelji, zakaj ob vseh razkropljenih informacijah v medmrežjih spletnih in tiskanih objav potrebujemo še knjigo: »S podatki v internetni in spletni goščavi, kjer ne manjka plevela in škrbina¹, se lahko sesuje kredibilnost² gradiva brez preverjanj in primerjav.«

Pre drugačenje literarnega sistema

Uvodno spremljavo h knjigi je prispeval Peter Kolšek, ob Volfandu in dr. Darji Pavlič tudi član uredništva monografije. Esey z naslovom *Četrto stoletja spremenljivih zvezd* uvede z ugotovitvijo: »V zadnjih petindvajsetih letih je slovenska umetniška literatura doživela velike spremembe, pravzaprav preobrazbo. Ne gre za potresne zunanje dogodke, pač pa za drugačenje literarnega sistema. Spremembe zadevajo vse tri njegove stebre: založništvo, ki je postalo gospodarska dejavnost, pesnike in pisatelje, ki ne morejo več živeti zgolj od svojega dela, ter bralce, ki so močno spremenili odnos do izvirne slovenske knjige in bralne navade sploh.«

Razmerje med količino in kakovostjo

Kolšek analitično obdela vse fenomene in razmere, v katerih so

se oblikovali, odgovori pa tudi na vprašanje o razmerju med kvantiteto in kvaliteto pisanja: »Odgovor seveda ne more biti enostaven, a dokaj zanesljivo lahko rečemo, da umetniška vrednost literature, ki je nastala v zadnji četrtini stoletja, sicer ni premo sorazmerna z njenim naraščajočim obsegom, prinesla pa je bistveno večjo žanrsko pestrost v pripovedni prozi, nekaj popolnih tematskih novosti in zadovoljivo število estetskih vrhuncev tako v poeziji kot v pripovedništvu in dramatik.« V besedilu, ki je – tako kot osrednji del knjige – res uporabno, se avtor vpraša še o odnosu med obiljem nagrad in kakovostjo produkcije in pravi: »Toda – ali lahko literarne nagrade odigrajo vlogo pravičnega razsodnika in primerne spodbujevalca kakovosti? Do neke mere zagotovo, čeprav je ni mogoče zanesljivo odmeriti, sploh ne na Slovenskem, kjer je, kot rečeno, literarni sistem obstojen na ozek in zaprt krog pogosto istih akterjev, ki zgolj menjavajo svoje vloge. Kljub temu so nagrade nujne, ker je, prvič, zaradi njih literarna tvornost skozi različne nagrajevalne optike vsaj enkrat na leto podvržena kolikor toliko resnemu premisleku, in drugič, ker so pomembno gradivo za vrednotenje in torej tudi kanonizacijo³ literarnih del in njihovih avtorjev. Nanje se deloma opira tudi državna administracija, ko

postavlja kriterije za subvencije.« Ob večinoma kritičnih besedah o realnosti slovenskega literarnega prostora v vseh dimenzijah zaključí Kolšek optimistično: »Čeprav sonce z literaturo presvetljene besede ni več središče slovenskega duhovnega veselja, število mlajših in še mlajših literatov, ki vznikajo zlasti v zadnjih letih, tej besedi obljublja nadaljevanje zemeljskega življenja.«

Monografija je izšla v 700 izvodih, stane pa 41 evrov. Izid so podprli ministrstvo za kulturo, Mestna občina Celje in enajst privatnih podjetij. Na vprašanje o ciljni publiki in računici tako velikega projekta odgovarja Jože Volfand: »Kot potencialni kupci so na seznamu knjižnice in šole vseh stopenj, saj je sodobna slovenska literatura v njihovih programih, nato pa ljubitelji literature oziro-

ma stroka. Prav tako sem se pogovarjal z Javno agencijo za knjigo in je najprej obljubila odkup določenega števila knjig, nato pa se je brez obrazložitve umaknila. Po izidu sem jim monografijo še enkrat ponudil. Knjiga bi morala najti svoje mesto tudi v kulturnih redakcijah, lahko pa je darilo na primer najboljšim srednješolskim maturantom. Ponudbo sem poslal še na izobraževalno ministrstvo, pa jih očitno ne zanima. Morda bo storilo kaj še ministrstvo za kulturo. Potencialnih kupcev za aktualni pregled sodobne slovenske literature je še kar nekaj. Bomo videli. Ponudil sem jo tudi podeljevalcem, med drugim mariborskemu podžupanu, a brez odgovora.«

Sistematični pregled literarnih nagrajencev in nagrajenk je, končno, priskrbel tudi zanesljiv

podatek o razmerju med njimi. Med 143 imeni je 35 žensk. Bilo bi jih 36, pa je Taja Kramberger zavrnila sodelovanje. Malo, seveda obupno malo, navsezadnje govorimo o našem, sodobnem času. Če se avtorji v preteklost zazrtih geografskih literarnih atlasov še izgovarjajo na to, da ne morejo popraviti, kar je zagrešila preteklost, se sodobni podeljevalci nagrad težko izmažejo. Res pa je, da je delež nagrajenk vsekakor večji kot pri kakšnih drugih prav tako sodobnih manifestacijah. Ko so prireditelji dnevv knjige v Mariboru ob letošnjem jubileju v »časovno kapsulo« vstavili besede dosedanjih častnih gostov festivala, ni bilo med njimi niti ene ženske. Zanimivo, v organizacijskem odboru festivala so skoraj same ženske. ■

Vir: <http://www.vecer.com/literarna-reprezentanca-na-kupu-6260430?mView=1&tmpl=component> [11.11.2019].

Razlaga besed:

- ¹ škrbina – tukaj: prazen ali zelo kratek geselski članek, zlasti v prostih spletnih enciklopedijah, ki čaka na izdelavo, dodelavo, dopolnitev
- ² kredibilnost – kredibilen: ki je verodostojen, vreden zaupanja
- ³ kanonizacija – tukaj: sprejetje med pomembna literarna dela, ki se npr. obravnavajo v šolah

Tema 2: Moda

Naloga 1

Jemlje moda človeku individualnost?

Napišite razpravo.

Preberite besedilo Mojce Černe *Govorica obleke in njena izrazna vrednost*, ki je bilo objavljeno 3. decembra 2012 na spletnem portalu *Vzpon* (priloga 1).

Napišite **razpravo** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Ob priloženem besedilu prikažite, kaj ima človek od tega, da kupuje določene znamke oblek, avtomobilov, se prehranjuje po tem, kar je pravkar v modi ...
- Razpravljajte o tem, ali nam moda jemlje individualnost.
- Opredelite se do mnenja, da ne razlikujemo več delavnika od praznika, saj »petek in svetek« nosimo po navadi kavbojke.
- Ocenite pomen mode za gospodarstvo.

Besedilo naj obsega 405 do 495 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Govorica obleke in njena izrazna vrednost

Mojca Černe

Prvi vtis pogosto vpliva na naš odnos do drugih ljudi

Človek že ves svoj čas skrbno opazuje in nadzoruje svoj izgled, slogi oblačenja pa se spreminjajo – od puste prazgodovinske, do moderne pisane mode. Obstajajo plemena, katerih pripadniki se ne oblačijo, ne obstajajo pa plemena, ki ne bi poznala nakita. Obleka sporoča družbeni položaj, včasih poklic. Prostitutka, vojak, duhovnik, zdravnik ... zelo jasno in določeno izražajo svojo poklicno pripadnost. Če dobro opazujemo, lahko preko načina oblačenja ugotovimo, kaj si oseba misli o sebi. Obleka je ob enem tudi del kulturne in zgodovinske pripadnosti. Kavbojke so tako npr. eno najbolj značilnih oblačil današnjega časa in so zabrisale mejo med družbenimi razredi, svoj čas pa niso bile le modni hit, temveč tiha družbena revolucija ...

Obleka skozi čas pridobiva na funkcijah

Od figovega lista, kot simbola skrivanja in pokrivanja, je obleka skozi čas pridobivala na funkcijah. Postajala je vse bolj način razkazovanja moči in družbenega položaja, razodevala je pripadnost določeni skupini in hkrati uvrščala ljudi v določene kalupe. Izražala je stopnjo razvitosti, razredno in versko pripadnost, kasneje pa je postala tudi politično obarvana. Dolžina krila se npr. po nekaterih raziskavah ravna po uspešnosti gospodarstva. Kratka krila se pojavijo v času visokega narodnega proizvoda, dolga pa v obdobju gospodarske krize. Obstaja tudi trditev, da ni bilo vojne, ki ne bi pustila opaznih vplivov na modo. Nekoč je bilo modno oblačenje domena visokega plemstva. Z vzponom množične družbe in potrošniške kulture pa je svoj vpliv razširilo na (skoraj) vse družbene sloje. Tako je npr. demokratizacija mode kavbojk, športnih copat in trenirk močno vplivala na poenotenje socialnih položajev.

Pravijo, da je uspeh močno odvisen od posameznikovega videza in nastopa

Pravijo, da je uspeh v privatnem in družbenem življenju močno odvisen od posameznikovega videza in nastopa. Ljudje namreč na podlagi zunanjih znakov sklepajo o posameznikovi notranjosti. Obleka nam prav tako kot izrazi obraza, telesna drža, način hoje, gibi rok, sposobnost za dobro besedno izražanje in še mnogo ostalih vedenjskih lastnosti sporoča prve informacije o človeku in nam omogoča postavljanje domnev o njegovih sposobnostih in osebnostnih lastnostih. Prvi vtis, ki ga navadno dobimo že po prvih nekaj sekundah, pogosto odločilno vpliva na naš odnos do drugih ljudi. Oblikuje se na podlagi njihovega videza ter splošnih značilnosti njihovega sloga oz. tega, kar se nam zdi, da izžarevajo. Pri vsem tem imajo odločilno vlogo barve oblačil, slog oblačenja in vedenjske značilnosti in govorica telesa.

Zelo močan vpliv imajo barve

Barve imajo zelo močan vpliv na človekovo mišljenje, doživljanje in delovanje. Imajo tudi številne simbolične pomene, tako pogosto delujejo kot svojevrstni signali. Ti nam omogočajo precej informacij o zavestnih in nezavestnih lastnostih posameznika in govorijo, kakšen vtis želi narediti. Tako lahko povsem spremenijo splošno podobo človeka – povsem enaki modeli oblačil v različnih barvah delujejo sila različno in posredujejo različne informacije o osebi, ki jih nosi. Pastelne in temne barve v našem kulturnem prostoru ponavadi sporočajo zadržanost. Pastelne barve poleg tega izražajo tudi podredljivost. V nasprotju z njimi je črna pogosto izraz dominantnosti. V situacijah, kjer ni popolnoma jasno, kakšne

osebnostne lastnosti so zaželene (npr. razgovori za zaposlitev), je najbolj priporočljiva univerzalna modra barva.

Najbolj zanimiva, tako vsebinsko, zgodovinsko in psihološko, je zagotovo rdeča. Je tudi prva barva, ki jo je človek poimenoval in je hkrati najstarejša barvna oznaka v vseh jezikih sveta. Rdečo v večini kultur označujejo kot barvo ognja, lahkomiselnosti, življenja, zdravja, aktivnosti, ljubezni, egocentričnosti in ekstravertiranosti. V nasprotju z modro, ki simbolizira dvig v duhovnost, velja rdeča za zemeljsko in čutno barvo. Vendar ne zbuja vedno pozitivnih občutij. Zaradi asociacij s krvjo simbolizira tudi boj, krvoločnost, bes in smrt. Čisto rdečo ponavadi radi nosijo ljudje, ki nimajo težav z razkazovanjem svoje moči in seksualnosti. Pravijo, da je to barva samozavestnih, predvsem pa tistih, ki imajo veliko željo po dominantnosti. Precej drugačno pa je sporočilo temno rdeče ali vinske rdeče barve, saj je uveljavljena barva poslovnih žensk in deluje bolj konvencionalno ter umirjeno ...

Izbira oblačil je pomembna že zato, ker z navidez nepomembnim detajlom oseba nekaj sporoča

O modi lahko slišimo povsem nasprotujoče si reke, od tega, da »človeku, ki ima veliko v sebi, ni treba nič na njem« (Goethe), pa do že obrabljenega, da »obleka dela človeka« (francoski rek). Kako močan ima lahko vpliv na življenje posameznice, je nekoč z besedo orisal tudi Cavalli: »Ena obleka vam lahko spremeni življenje, lahko ste videti usodno privlačne in moški se vam ne bodo mogli upreti.«

Ljudje si želimo, da nas drugi vidijo take, kakršni smo, in take, kakršni želimo biti (in kakršni pogosto nismo), želimo poudariti svoje vrline in skriti svoje napake. Včasih pa se želimo predstaviti tudi popolnoma drugačne. Stil oblačenja je na neki način individualni izraz določene osebe, izraz posameznikove osebnosti, domiselnosti in originalnosti. Skrbna izbira oblačil je pomembna že zato, ker z vsakim navidez nepomembnim detajlom oseba nekaj sporoča.

Človek brez stila ne obstaja

Tudi ko želi posameznik z obleko dokazati, da je skromen, je njegovo sporočilo močno in večpomen-sko. Tako lahko rečemo, da človek brez stila ne obstaja, oz. obstaja le tisti, ki ga je določil kot takega. Zdi se, da smo vse bolj obremenjeni s svojim videzom, ki nam ga z vsakodnevnim prikazovanjem skozi množične medije vsiljuje družba, v kateri živimo. Na osnovi tega, kar vidimo, slišimo, občutimo, preberemo, si ustvarimo lastne podobe o lepotnem idealu sodobne kulture. Komfort ali privlačne visoke petke? Konzervativnost ali izzivalnost? Alternativa ali modni trendi? Kaj usmerja naše vedenje v postopku izbiranja med neskončnimi možnostmi? Merila obstajajo, a kdo nam jih konec koncev postavlja ... Pomembno je predvsem zadovoljstvo s svojo samopodobo. Zato je vsak po svoje svojega stila krojač.

Vir: http://vzpon.vzajemci.com/novice/zivljenjski_stil/222/govorica_obleke_in_njena_izrazna_vrednost [15.11.2016].

Tema 2: Moda

Naloga 2

Kaj obleči na zaposlitveni pogovor?

Napišite povzetek.

Situacija: Dijakinje in dijaki nižjih razredov se pripravljajo na zaposlitveni pogovor za svojo prvo prakso. Povabili so vas, da jim predstavite nekaj osnovnih pravil glede obleke za ta pogovor v obliki informativnega povzetka.

Preberite besedilo Anje Domjanović Česa *ne obleči na zaposlitveni razgovor*, objavljeno na spletni strani zaposlitvenega portala *mojedelo.com* 15. novembra 2016 (priloga 1) in besedilo Eve Kavčič *Če obleka naredi človeka, le kaj naj potem oblečem na zaposlitveni razgovor?*, objavljeno na spletnem socialnem omrežju *LinkedIn* 2. decembra 2015 (priloga 2).

Napišite **povzetek** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Iz prilog povzemite nasvete, kaj obleči na zaposlitveni pogovor.
- Na podlagi informacij iz besedila navedite, katere so najbolj primerne barve za obleke za zaposlitveni pogovor.
- Prikažite, kakšen je po mnenju obeh avtoric pomen obleke oz. zunanjega videza kot ogledala človekove osebnosti.

Besedilo naj obsega 315 do 385 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Česa ne obleči na zaposlitveni razgovor

Anja Damjanović

To, da obleka naredi človeka, že vsi vemo, na našem portalu pa smo že pisali o tem, kaj naj kandidat obleče na razgovor, da bo izpadel hkrati poslovno, moderno in svojstveno. Na razgovoru smo nervozni in zavedamo se, da nas lahko vsaka najmanjša napaka stane službo. Če je ta napaka slaba obleka, je škoda naših potencialov, zato je pomembno, da razmislimo tudi o tem, preden se odpravimo na pogovor z bodočim delodajalcem.

Stare obleke, ki več ne pristojijo

V primeru, da vaše obleke iz prejšnjega zaposlitvenega razgovora niste oblekli že zelo dolgo, jo poskusite vsaj dan pred dogodkom, da vidite, kako vam pristoji. Morda vam sploh ni več tako ulita, kot je bila nazadnje, posledično se v njej ne boste počutili tako udobno, kar se bo kazalo tudi na vašem obnašanju med razgovorom. Neprestano popravljanje krila ali vihanje rokavov na srajci je lahko moteče tudi za delodajalca, s tem pa si ne želite ustvariti dodatnih minusov.

Preveč sproščene obleke

Četudi ste vabljeni na zaposlitveni razgovor za delo v proizvodnji, to še ne pomeni, da lahko na sestanek pridete v supergah in strganih kavbojkah. Tema dvema kosoma se izogibajte, prav tako pa iz rok izpusite kratke hlače, preproste kratke majice, kape, japonke ali kakršnekoli kose oblačil, ki imajo na sebi velik napis blagovne znamke. Ne nosite živih oblek, preveč popisanih majic ali kravate s smešnimi vzorci. Nova služba – nova moda, a vseeno v mejah normale.

Karkoli motečega

Tanka je linija med izstopanjem in nošenjem nečesa, kar je zelo moteče. Na razgovoru se raje odločite za umirjene tone, nikakor ne nosite fluorescentnih kosov, saj ste navsezadnje vi bistvo intervjuja, ne pa vaše obleke. Če imate svoj stil, ga pokažite v mejah normale, hkrati pa se zavedajte, da boste imeli priložnost pokazati pravega sebe takrat, ko vas v službo že sprejmejo. Ženske naj ne nosijo preveč izzivalnih kosov oblačil, ne debelih podplatov, šminka naj bo nevtralna in ne preveč vpadljiva.

Pretiran nakit

Zaposlitveni razgovor ni pravo mesto, da pokažete, kaj vse od nakita premorete in kako znate kombinirati različne kose med seboj. Izogibajte se visečim in sijočim kosom nakita, saj lahko dekoncentrirajo sogovornika. Strokovnjaki celo svetujejo, da se pred intervjujem izogibate parfumu in kolonjski vodi, četudi se boste zaradi tega počutili »nagega« ali neizpopolnjenega. Zavedati se morate, da so nekateri ljudje skrajno alergični na umetne vonjave in ne želite si, da postanejo posledično alergični tudi na vas.

Nekaj povsem drugega od tega, kar je pisalo v vabilu

Nekatera podjetja imajo prakso, da v vabilu na razgovor kandidatom predlagajo, kako naj se oblečejo. Če ne razumete nasveta, raje še enkrat vprašajte, saj je bolje večkrat vprašati in se prepričati, kot pa da se na razgovoru pojavite v popolnoma drugih oblekah, kot je bilo naročeno. Res je, da boste s tem izstopali od drugih kandidatov, vendar to ne bo kvalitetno izstopanje, temveč negativno in neposlušno eliminiranje od ostalih.

In sedaj ... očitno

Izogibajte se oblekam, na katerih se hitro vidijo madeži od potenja, ne oblecite majice, ki smrdi po cigaretnem dimu in dobro preverite, če nimate na sebi obleke, na kateri so opazne mačje ali pasje dlake. Nikoli ne oblecite enakih kosov, kot bi jih oblekli v petek zvečer, ko se greste zabavat s prijatelji. Ženske, ki imate rade nalakirane nohte, poskrbite, da barva ne bo vpadljiva, moški pa pazite pri izbiri nogavic, ki se vsekakor morajo ujemati s hlačami in čevlji.

V primeru, da ste še vedno v dvomih, vam svetujemo, da se na prvem razgovoru vedno uredite bolj, kot bi se morali. S preveliko urejenostjo ne boste nikoli zgrešili, medtem ko lahko z ležernostjo in sproščnim videzom pokvarite še tako dober življenjepis.

Vir: <http://www.mojedelo.com/karierni-nasveti/cesa-ne-obleci-na-zaposlitveni-razgovor-3549> [11.11.2019].

Če obleka naredi človeka, le kaj naj potem oblečem na zaposlitveni razgovor?

Eva Kavčič, Digital Marketing Specialist

[...]

1. Oblečila naj bodo kakovostna, sveže oprana in zlikana.

Sliši se banalno, vendar je to osnova. Zlikana oblečila sporočajo, da je njihov lastnik natančna, skrbna in organizirana oseba, kar so lastnosti, ki jih cenijo tudi delodajalci. Oblečila, ki jih bomo oblekli na zaposlitveni razgovor, je smiselno zlikati in pripraviti en večer prej, da naslednji dan ne bomo po nepotrebem v zamudi.

2. Če le imate možnost, se odločite za oblečila iz naravnih materialov.

Ta korak ni vedno enostaven, vendar vam oblečila iz naravnih materialov lahko prihranijo marsikatero nevšečnost. Še posebej v zimskih mesecih, ko je naše telo podvrženo velikim temperaturnim spremembam, bodo naravni materiali poskrbeli za prijeten, topel občutek, brez znojnih madežev in neprijetnega vonja.

3. Oblečila prilagodite letnemu času.

V zimskih mesecih je smiselno izbirati oblečila temnejših barv, v poletnih mesecih pa so primernejša oblečila svetlejših barv. Ne glede na letni čas se je smiselno izogibati oranžni barvi, saj jo večina delodajalcev vidi kot neprofesionalno barvo.

4. Dodajte osebno noto.

Kljub dokaj togim pravilom poslovnega oblačenja je priporočljivo svoji garderobi dodati osebno noto, kar najlažje storimo s premišljeno izbiro dodatkov. Moški imajo skoraj neskončne možnosti igranja z različnimi barvami in vzorci kravat, pozitiven vtis bo naredila tudi kvalitetna zapestna ura, elektronske igrčke pa naj med razgovorom ostanejo v torbi ali žepu. Ženske lahko dodamo osebno noto svoji garderobi z različnimi rutami ali šali (tudi v živahnejših barvah) in lepim, a kvalitetnim nakitom. Vsem pa strokovnjaki odsvetujejo pretirano eksperimentiranje s čevlji, saj naj bi to kazalo na ekscentričen karakter.

5. Moški obdržite suknjič na sebi.

V kolikor razgovor in vaše bodoče delovno mesto zahtevajo klasično temno moško obleko, je seveda več kot zaželeno, da se tega držite, upoštevajte pa, da je primerno, da suknjič obdržite na sebi ves čas trajanja razgovora.

6. Dame, pazljivo pri izbiri čevljev z visoko peto.

Na marsikaterem delovnem mestu je zaželeno, da ženske nosimo visoke pete. Je pa pri tem potrebno nekaj pazljivosti. Ko se odpravljamo na zaposlitveni razgovor, je primerna višina pete med 5 in 7 cm, višje pete bodo izpadle neprofesionalno.

7. Odprti čevlji ne sodijo na razgovor!

Tako pri delu s strankami kot na zaposlitvenem razgovoru odprti čevlji niso primerni in izgledajo neprofesionalno. Moškim se priporoča, da obužejo klasične moške čevlje, ženske pa bodo ne glede na okoliščine naredile dober vtis obute v salonar z ne previsoko peto.

8. Mala črna oblekica ni vedno najboljša odločitev.

Kakšno barvo oblačil bomo izbrali za pomemben zaposlitveni razgovor je seveda popolnoma odvisno od nas samih, vendar pa lahko s pravo izbiro barv poudarimo osebnostne lastnosti, ki so pomembne našemu bodočemu delodajalcu. V raziskavi, ki jo je leta 2013 objavil Career Builder, sta najprimernejši barvi, ki ju lahko izberemo za zaposlitveni razgovor, modra in črna, popolnoma pa bomo zgrešili z oblačili v oranžni barvi.

Črna je barva moči in pametno je, da jo uporabimo, kadar želimo poudariti, da so naša znanja in kompetence v skladu s pričakovanji delodajalca in kadar kandidiramo za vodilno delovno mesto. Če se za zaposlitveni razgovor oblečemo v modro barvo, sporočamo delodajalcu, da smo odgovorni in dobri timski igralci, po drugi strani pa siva barva simbolizira individualiste, ki se bolj kot na podporo tima zanašajo na svoje logično razmišljanje. V toplejših mesecih je primerna izbira bela barva, ki simbolizira natančnost in organiziranost.

[...]

Za konec bi želela poudariti, da je ne glede na vsa priporočila in smernice najbolj pomembno, da se v izbranih oblačilih na zaposlitvenem razgovoru dobro počutimo in nas bolj kot naš nakit ali dodatki krasi naša samozavest, ki je konec koncev tudi ključna za kasnejše uspešno delo.

Vir: <http://www.linkedin.com/pulse/če-obleka-naredi-človeka-le-kaj-naj-potem-oblečem-na-razgovor-kavčič> [11.11.2019], skrajšano.

Tema 3: Resničnostni šovi

Naloga 1

Resničnost znotraj fiktivnega sveta

Napišite analizo besedila.

Preberite kolumno Gorana Vojnovića z naslovom *Zakonca Čepin kot svarilo*, objavljeno v knjigi *Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra* (2010) (priloga 1).

Napišite **analizo besedila** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Povzemite problematiko izhodiščnega besedila.
- Razčlenite besedilo po zgradbi in jeziku.
- Pojasnite avtorjevo stališče do problematike.
- Na osnovi analize ocenite avtorjevo mnenje o resničnostnih šovih.

Besedilo naj obsega 360 do 440 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Goran Vojnović: *Zakonca Čepin kot svarilo* (2010)

Ko je pred leti k nam prvič zašel televizijski šov Jerryja Springerja, poln sprevržen-
cev, ki so se pred kamerami žalili in psihično trpinčili do onemoglosti, smo pov-
sem resno debatirali o tem, ali gre pri vsem skupaj za režirano dogajanje ali zgolj
za skrbno izbrskane in v soj reflektorjev postavljene družbene izmečke. Po vseh
teh letih, ko je tudi pri nas pluralistični medijski svet potonil globoko v perverzni
springerizem in je tudi pri nas vse polno ljudi, ki svoje psihične težave ne rešujejo
več znotraj zdravstvenega sistema, marveč so se odločili poskusiti z zvezdniško
terapijo, popularno imenovano pet minut slave, pa je postalo jasno, da ne gre ne za
režirano fiktivno dogajanje ne za posnetek neke izprijene resničnosti, ampak da sta
se fikcija in resničnost znotraj medijskega sveta nerazločljivo pomešali in ustvarili
nek novi svet. In ta svet je pogrošne žajfničaste narave, v njem pa počasi, iz dneva
v dan, človek vse manj zaznava vse tiste moteče fiktivne elemente, ceneno imitacijo
scenografije in kostumografije, ponesrečeno igro, spačeno izrazoslovje in razvle-
čeno dramaturgijo iz scenarijskih priročnikov ter začne po tristo dvaindvajsetih
delih vse skupaj dojemati kot naturalističen prikaz resničnega življenja.

Lep primer tega je najnovejša neokusna križanka med telenovelo in resničnostnim
šovom z zakoncema Čepin. Javnosti povsem neznani lastnik neke obskurne televi-
zijske postaje in anonimna joškata blondinka, ki jo je šele poroka z njim promovi-
rala v neopaženo odjemalko medijskega prostora, sta bila pred ločitvijo ljudem za-
nimiva enako kot voditeljica TV-dnevnikarja v Kazahstanu in direktor Radia Erevan.
Podobno kot ni za udeležence Big Brotherja, Bara, Kmetije in podobnih speka-
kularnih bedarij pred njihovim nastopom v teh oddajah obstajal noben zdravora-
zumski razlog za to, da bi ljudje o njih karkoli vedeli, tako ga ni človeka na tem
svetu, ki bi si iz kakršnega koli razloga želel zvedeti karkoli o Alešu in Urši Čepin,
njunem zakonu, odnosu do sveta in njuni življenjski zgodbi. Ljudska radovednost
pač kljub vsemu ni tako zelo razvita, da bi zahajala na tisto medijsko obrobje, v ka-
terem sta nevidno vegetirala omenjena zakonca. A v nekem trenutku se je nekemu
na naši rumeni sceni porodila ideja, da bi bila ločenca z malim otrokom idealna
zasedba v resničnostni medijski sagi, da bi lahko z vpletanjem druge pa tretje in
morda še četrte blondinke, grožnjami s slikanjem za Playboy, belim ferrarijem, s
silikoni in z umazanimi spolnimi igrkami v hipu pritegnili zanimanje občinstva in
iz dveh nepriljubljenih pasantov čez noč ustvarili novi medijski zvezdi. Lepotica in
zver se je kot alegorija ponujala sama po sebi, čeprav ona ni bila lepotica in tudi on
ne zver, a to ni motilo velikih duhov.

Ključno vprašanje, ki si ga po vsem tem večmesečnem gnojenju s strani storyjev,
požarjev, trenj in drugih medijskih sponzorjev projekta Čepin spleča zastaviti, je
to, ali gre pri vsem skupaj za fikcijo ali resničnost. Aleš in Urša Čepin sta nam-
reč zagotovo resnični osebi z resničnimi imeni in njuna ločitev ni fiktivna. A po
mojem tu z resničnostjo dokončno opravimo in vstopimo v skonstruirano fiktiv-
no okolje slovenskega medijskega prostora, kjer se je vse skupaj odvijalo natanko
tako kot v hiši velikega brata, ki je še pred kratkim stala pred POP TV-jem. Veliki

rumeni brat je namreč zakoncema dajal naloge, ju usmerjal in ju uspešno peljal po zamišljeni poti sprevrženih psiholoških igravic, iz katerih se nista mogla iztrgati. Najbrž sta tako kot mnogi udeleženci resničnostnih šovov tudi onadva prostovoljno stopila v zloglasno in na prvi pogled lepo urejeno bivališče nešteti mikrofonov in kamer in tudi onadva sta sprva mislila, da gre le za simpatično medijsko igravo, ki jima ne bo pustila daljših posledic, nudi pa jima celo priložnost bogatega zaslužka. In tudi onadva sta mislila, da ju ljudje gledajo, da navijajo za njiju, glasujejo in ju iz anonimnežev spreobračajo v nova televizijska zvezdnika. In ona bo zato nekoč voditeljica oddaje POP IN, on pa bo prirejal hafnerjanske zabave s celimi tropi silikonskih blondink. Od nekje je priletela še samooklicana pisateljica, pristavila piskrček in spisala celo knjigo o Alešu in Urši, s poudarkom seveda na tistih drobnih umazanijah iz njune spalnice, ki so od samega začetka pridno kukale iz ozadja in skrbele, da zanimanje občinstva v nobenem trenutku ne bi zamrlo. Da se je skozi njuno spalnico fiktivno sprehodila vsa glasbena scena, sploh ni potrebno posebej omenjati. 45 50 55

Edina resničnost znotraj tega fiktivnega sveta sta bila od samega začetka tako Urša in Aleš. Le onadva sta vse to dojemala kot resničnost, saj sta jo dejansko živela. Ostali smo njuno zgodbo spremljali kot fikcijo. Za nas sta bila le igralca, le nastopajoča, ki sta pač igrala same sebe oziroma nekoga, ki naj bi jima bil podoben. Žalostno dejstvo pa je, da neobčutljive javnosti s svojo mučno zgodbo nista uspela opozoriti na resnično naravo rumenih medijev in njihovo moč pri prodajanju fikcije v ponarejeni embalaži resničnosti, pri ustvarjanju zgodb, ki to resničnost potvarjajo, prirejajo in peljejo po željah zahtevnega občinstva, ki doma na kavču med zehanjem zdolgočaseno razmišlja o tem, kako zanimivo bi bilo videti Uršo, ki se ji tako zelo utrga, da jo odpeljejo v psihiatrično bolnišnico, kamor ji prijazni Aleš nosi jabolka in banane, zdravnike pa podkupuje, da jo brez razloga zadržujejo tam, vse dokler on uživa v zvezi s Špelo Grošelj. 60 65

Ja, bojim se, da prihajamo v čase, ko bodo prikriti scenaristi tovrstnih resničnostnih šovov, podobno kot ustvarjalci telenovel, začeli resno razmišljati o tem, kako čim bolj ustreči željam neuravnovešenih gledalcev, in bodo resnično storili vse, da se bodo njihove želje izpolnile, in bo neka bodoča Urša morda resnično pristala v psihiatrični bolnišnici zaradi potreb višje gledanosti. A takrat se bo seveda prepozno ubadati s tem, ali je to fikcija ali resničnost, saj bo resničnost nastopajočih več kot samo podobna nočni mori. In ko bomo takrat moralizirali o tem, da bi bilo potrebno nekje postaviti mejo, se bo že prepozno spomniti na Uršo in Aleša. Mejo bi bilo namreč potrebno načrtati že pri njima. Konec koncev je v to gnusno medijsko fikcijo vpleten resnični otrok. 70 75

Vir: Vojnović, Goran: Ko Jimmy Choo sreča Fidela Castra. Študentska založba. Ljubljana 2010, str. 55–58.

Informacije najdete na naslednji strani.

INFORMACIJE:

Goran Vojnović (rojen 1980 v Ljubljani): pisatelj, filmski režiser, kolumnist.

rumeno novinarstvo/rumeni mediji: medijski izdelki, katerih vrline so škandaloznost, senzacionalizem, neetičnost in nestrokovnost.

Urška Čepin: tekmovalka lepote izbora, prebivalka hiše Big Brother, urednica glasbenega programa na lokalni televiziji, pevkica. Ločena od podjetnika Aleša Čepina.

požarji: požareport.si je spletni portal, ki poroča o zakulisju Slovenije.

Tema 3: Resničnostni šovi

Naloga 2

Vse je šov, ali ne?

Napišite komentar.

Situacija: Pri medijski vzgoji ste prebrali komentar Roberta Lična *Veliki brat*. To vas je spodbudilo, da za dijaško glasilo napišete komentar na temo *Vse je šov, ali ne?*.

Preberite besedilo Roberta Lična *Veliki brat*, objavljeno 30. aprila 2007 v finančno-gospodarski prilogi časopisa *Delo* (priloga 1).

Napišite **komentar** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Določite glavno temo priloženega besedila.
- Pojasnite, kako se avtor besedila kritično loteva problematike pojava resničnostne televizije.
- Zavzemite stališče do priloženega besedila.

Besedilo naj obsega 360 do 440 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Veliki brat

*Robert Ličen, predsednik uprave
Steklarne Rogaška*

Ko sem bil majhen fantič, smo v naselju, kjer sem živel, z drugimi fantiči iz okolice ustanovili nekakšno tajno društvo. Sem in tja smo kakšno ušpicili, in če so bile te dogodivščine resnično izvirne, sem si želel, da bi nas kdo posnel in bi se potem lahko videli vsaj na televiziji, če že ne kar na filmu.

Ko sem končeval osemletko, mi je prišla v roke Orwellova knjiga z naslovom »1984«. Spominjam se, da je bilo branje zelo vznemirljivo, pa tudi, da mi je ta knjiga takrat pomenila neke vrste prelomnico v prebiranju literature. Za tiste, ki romana ne poznate, naj omenim, da gre za kultno delo, kjer avtor opisuje družbo leta 1984, ki bo odvisna od »Velikega brata«; ta bo strogo predpisal celotno dogajanje in način življenja vsakega posameznika v družbi, vse to pa nadzoroval s celotnim sistemom kamer. Skratka – grozljivka in znanstvena fantastika hkrati (Orwell je knjigo napisal nekaj desetletij pred tem). Potem sem s strahom čakal to leto – in zgodilo se ni nič. Vsaj na videz.

Ko so teroristi v Londonu napadli podzemno železnico, sem prvič z grozo ugotovil, da ima policija v tem glavnem mestu Orwellove

domovine vsako ulico nadzorovano s sistemom kamer. Uradno izključno zaradi varnosti vseh ljudi, ki se tam gibljejo. Lepo vas prosim, kakšna varnost le! Kamere niso preprečile terorističnih napadov, policiji so sporočile samo to, kdo se je sam razstrelil.

Ko se je v tujini pojavil TV-šov Big Brother, sem nejeverno skomignil z rameni in si rekel, da je to pač še ena dekadentna resničnostna oddaja, kjer so producenti pripravljene iti čez vse meje dobrega okusa, le da si povečajo gledanost. Verjel sem, da se »ta oddaja pri nas ne more zgoditi«. Kakšna zмотa!

Ko je na naš ekran prišel ta resničnostni šov, sem bil skoraj šokiran. Najprej ga nisem hotel niti pogledati, a sem se odločil, da to enkrat oziroma dvakrat vendarle storim. Postavilo se mi je vprašanje, kaj mora biti človeku, da se prostovoljno da zapreti v kletko za potencialnih 75 000 evrov in se tam ob pomanjkanju osnovnih življenjskih potrebščin nato nekaj tednov dela norca iz sebe in iz svoje družine. Kje so meje človeškega dostojanstva? Se TV-producenti nič ne vprašajo, kakšni sta njihova družbena vloga in odgovornost? Res je, da morajo biti razni šovi s slačenjem zelo zanimivi in gledani, a prepri-

čan sem, da se gotovo ne smejo predvajati ob uri, ko sedijo pred TV-ekranom otroci.

Verjetno so za prvi tak šov dobili producenti idejo prav od Orwella. On je v svoji knjigi opisal občutek, ko te nekdo 24 ur nadzoruje, kot grozljiv, strašljiv in za mislečega človeka nevreden. Prepričan sem, da niti za trenutek ni pomislil, da bi se kdo tako malo cenil, da bi se dal prostovoljno nadzorovati tudi v svojih najintimnejših trenutkih.

Celodnevno spremljanje in nadzorovanje življenja nekaj ljudi s kamerami se mogoče komu zdi dobra ideja, dokler ni spremljan sam. Vem, da to oddajo vsakodnevno gleda kar nekaj z dolgočasenih Slovencev, a sami se nika- kor ne bi podali v to prostovoljno cirkuško areno. Vem, da to oddajo v glavnem spremlja mladina, da se potem dela norca iz v šovu nastopajočih.

Naloge, ki jih tem revežem dodeljujejo, so po mojem skrajno primitivne in ponižujoče. Res moraš biti inteligenčen, da se spomniš biti inteligenten, da se spomniš naloge, ki prepoveduje govor cel teden, da si izmisliš nosečnost – in če naloge ne izpolniš, si kaznovan z odvzemom hrane.

Sprašujem se, kakšen bo naslednji resničnostni šov. Ta, Veliki brat, je

šel s svojimi nalogami krepko čez rob morale in etike. In če družba res potrebuje takšne šove, da se naslanja nad nemočjo posameznikov in iz tega črpa svojo življenjsko energijo, potem je z njo nekaj hudo narobe.

Vedno sem bil mnenja, da je zadnje, kar človek lahko izgubi, njegovo dostojanstvo. V tem primeru s(m)o dostojanstvo izgubili vsi, producenti in vsi nastopajoči na eni strani ter gledalci na drugi. Kam že gre naša družba? ■

Vir: DELO FT, finančno-gospodarska priloga, 30.4.2007, prirejeno.